

NÁŠ PODÍL NA BUDOVÁNÍ STŘEDNÍ EVROPY

Dnešní Evropa je rozdělena na dva velké politické bloky: západní, který tvoří svobodné a demokratické státy a východní, který je ovládán Sovětským svazem. Státy, které kdysi tvořily Střední Evropu, patří dnes politicky do východního bloku a o Střední Evropě se již nemluví jakoby nikdy neexistovala. A přece právě Střední Evropa, a státy, které ji tvořily, byly v minulosti důležitým politickým činitelem v Evropě vůbec. Někdy chránila Evropu před nájezdy barbarských národů z východu, jindy vytvářela rovnováhu politických sil a nejedno z politicky důležitých rozhodnutí padlo právě v tomto prostoru.

Naše země, které patří do tohoto prostoru a které jsou svou geografickou polohou středem Evropy, byly často předmětem politických spekulací a heslo » Kdo je pánem Čech je též pánem Evropy « není jen pouhým heslem, ale skutečností o které jsme se mohli v minulosti často přesvědčit. Jejich zeměpisná poloha a přirozené hranice, kterou tvořily pohoří a kdysi těžko přístupné lesy zvyšovaly jejich politicko-strategický význam. Tomu kdo je ovládal, poskytovaly přirozenou ochranu a zároveň možnost rozšiřovat své vlastní panství. Udržet si vládu v těchto zemích nebylo vždy snadné a proto snad právě odtud vyšly nejčastěji podněty vytvořit v Střední Evropě větší politický celek, který by národům v něm sdruženým zajistil bezpečnost před útoky jak z východu tak ze západu a dal možnost uplatnit svůj vliv na rozložení politických sil v celé Evropě. Sám, Svatopluk, polský kníže Boleslav Chrabrý, sv. Vojtěch, Přemysl II., Karel IV. Jiřík z Poděbrad byli průkopníky této velké myšlenky, kterou se nakonec podařilo uskutečnit habsburské dynastii, která během staletí vytvořila z národů střední Evropy mohutný politický celek, který až do první Světové války zaručoval jim bezpečnost a měl nesporný význam na utváření politického dění v Evropě.

K prvnímu pokusu tu došlo již v sedmém století, kdy se podařilo franckému kupci Samovi sjednotit slovanské kmeny a vymanit je z područí Avarů. Bohužel prameny jsou příliš skoupé, aby nám podaly bližší informace o Sámově říši. Nevíme jaký byl její rozsah, kde bylo její hlavní středisko a za jakých okolností tato velká říše zanikla. Její pokračovatelkou byla Velká Morava, která zvláště za schopného knížete Svatopluka nabyla velkého vlivu a moci v Evropě. Byl to rozsáhlý celek, zabírající dnešní Čechy, Moravu a Slovensko a který zasahoval hluboko do dnešního Rakouska, Maďarska a Polska. Ani tato říše neměla dlouhého trvání. Na počátku 10. století byla zničena nájezdy Maďarů, kteří vrazili klín mezi slovanské kmeny a zne-možnili tak navždy jejich spojení.

Po zániku Velké Moravy přesunuje se těžiště politického dění do Čech a Polska. V Čechách dochází v 10. století k centralizaci a z původních 14 knížat (snad i více) zůstávají tu dva mocné rody: Přemyslovci a Slavníkovci, které zápasí o vládu nad celými Čechami. Konečný zápas rozhodují pro sebe Přemyslovci, kteří získávají vládu nad celými Čechami, bohužel však postrádají větší politické koncepce a omezují se čistě na konsolidaci vlády v Čechách. Zato jejich soused polský kníže Boleslav Chrabrý se netají velkým plánem spojit slovanské kmeny v jednu velkou říši. Této myšlence je nakloněn i římský císař Otto III., který si od jejího uskutečnění sliboval mír na východní hranici říše a další opěrný bod pro misijní činnost mezi východními dosud pohanskými národy, které měly být získány do evropské křesťanské pospolitosti. Při této příležitosti nemůžeme nevzpomenout sv. Vojtěcha. Sv. Vojtěch je v dosavadní literatuře popisován převážně jako misionář reformátor a mučedník a na jeho praktickou činnost politickou se zapomíná. Sv. Vojtěch byl nesporně prvním velkým Čechem, kterého poznala celá Evropa. Svým velkým vzděláním, znalostí světa a politickým myšlením přesáhl daleko hranice své země. Byl přítelem mocných tehdejšího světa, především císaře Otty III., který ve Vojtěchovi našel nejen horlivého posluchače, ale i spolupracovníka na své myšlence obnovit slávu římského imperia a misijní činností získat další východní národy pro křesťanství a vytvořit z nich na východ od říšské hranice, » meziříší «, která by zajistila klid v tomto prostoru a umožnila misijní činnost dále na východ. Bohužel nikomu z nich nebylo dopřáno tuto myšlenku uskutečnit. Vojtěch, nepochopen vlastními krajany umírá daleko od své vlasti v pohanských Prusích. Jeho přítel císař Otto III. umírá poměrně mlád a jeho nástupce v jeho myšlence nepokračoval. Boleslav Chrabrý osamocen neměl dosti sil k uskutečnění této myšlenky. Ve sv. Vojtěchovi můžeme plným právem spatřovat patrona Střední Evropy.

Myšlenka tato však nezapadla a opět ožívá v 13. století. Je to velký český král Přemysl II. který na ni navázal. Využil dědictví rakouského k vybudování velkého politického celku k němuž postupně připojil Štýrsko, Korutany, Kraňsko a získal i svrchovanost nad severoitalským krajem kolem města Pordenone. Současně usiloval i o upevnění své moci na sever od svých hranic. Podařilo se mu tak vybudovat velký politický celek, který v mnohém připomínal pozdější Rakousko a mnozí dějepisci ho pokládají za předchůdce habsburské monarchie. Vytváření větších politických celků bylo v 13. století motivem dějinného pokroku a podobné snahy můžeme pozorovat i na jiných místech Evropy. Bylo to dílo, které prozrazovalo jeho statečnost a státnickou moudrost. Že nakonec ztroskotal, není ani tak jeho vinou, ale spíše vinou soudobého středověkého nazírání. Na jedné straně ao bylo panstvo v jeho vlastních zemích, které nelibě neslo jeho velkou moc t ve své úzkoprsosti nebylo schopno pochopit jeho velký záměr a v rozhodné

chvíli se postavilo proti němu. Na druhé straně strnulé středověké myšlení, žijící v zajetí římského univerzalizmu císařské moci, bránilo vybudování větších politických celků. V bitvě na Moravském poli, kde část české šlechty ho doslova zradila, zahynul tento velký král a s ním i jeho myšlenka. Jeho syn Václav II. se více zaměřil na Polsko. Začal diplomaticky získávat drobná polská knížectva ve Slezsku a r. 1291 získal i Krakovsko. Sňatkem s dcerou Přemysla Velkopolského získal dokonce i polskou královskou korunu. Též v Maďarsku upevnil svůj vliv a jeho syn Václav III. se stal uherským králem. Brzkou smrtí mladého Václava III. skončil tento mohutný rozběh posledních Přemyslovců.

Na úsilí Přemyslovců navázal Karel IV., nesporně největší postava našich politických dějin, který se vždy považoval za jejich dědice a hlásil se k jejich odkazu. Jako císař římský měl k tomu také daleko větší možnosti než jeho předchůdci a dovedl také těchto možností dobře využít. Rozpoznal význam a důležitost zemí koruny svatováclavské a byl si vědom toho, že jejich posílením zvýší svůj vliv v říši samé. Obratnou diplomacií, výhodnými sňatky a zákupy rozmnožuje zděděné země o Dolní Lužici, dokončuje připojení slezských knížetví ke koruně, zakupuje Braniborsko a v Německu četná léna táhnoucí se od českých hranic až k rodové državě Lucembursku což mu umožňuje účinnou kontrolu nad říší. Praha se stala centrem jeho moci a hlavním městem Evropy. Tu se scházely nitky evropské politiky a rozhodovaly se záležitosti dalekosáhlého významu. Zdálo se, že středoevropský prostor se opět stává osou politického dění v Evropě. Bohužel, nenašel se nikdo, kdo by dovedl pokračovat v započatém díle. Jeho nástupce Václav IV., který sice nebyl bez nadání, ale jeho záliba v pohodlném životě ho vzdalovala od politického dění, do kterého zasahoval až již nebylo vyhnutí. Není divu, že jeho postavení v říši bylo natolik oslabeno, že nakonec byl i zbaven hodnosti císařské. Avšak ani ve vlastních zemích nedovedl vládnout a svou netečností a nerozhodností přispěl k výbuchu náboženských bouří, které vyvolaly naprostou anarchii a znemožnily na delší čas jakýkoliv pokus upevnit politické postavení Střední Evropy.

Nástupce předčasně zemřelého českého krále Ladislava Pohrobka, Jiří z Poděbrad, který si již jako správce zemský získal velký věhlas pro svou politickou moudrost a organizační schopnosti, byl si příliš dobře vědom co znamená neklid a roztržštěnost sil v Střední Evropě ohrožované tureckým nebezpečím. Jeho vlastní postavení bylo komplikováno slibem českým stavům, že prosadí kompaktáta, a opačným slibem papežovi, že přivede Čechy zpět do lůna římské Církve. Mezi těmito dvěma protichůdnými sliby musel pak obratně manévrovat. Jsa si vědom svého vratkého postavení a nebezpečí které hrozilo Střední Evropě, věděl, že jen silný celek spojených zemí tomu může zabránit. Z této tísnivé situace vzešly jeho dva návrhy, které se zcela

vyplývají z plánů středověkého politického myšlení. Tyto návrhy vypracoval jeho sekretář Ant. Marini z Grenoblu. První návrh byl zveřejněn v traktátu » De unione Christianorum contra Turcas « v r. 1462 a je adresován králi českému, uherskému a ostatním křesťanským knížatům. Traktát se vyslovuje pro spojení všech křesťanských národů proti tureckému nebezpečí. Důležitější je však druhý traktát, který vyšel z Prahy. Byla to » Smlouva mezi francouzským králem Ludvíkem XI., králem Jiřím z Poděbrad a Velkou radou benátskou «. V této smlouvě jsou obsaženy všechny povinnosti a práva zúčastněných partnerů. Tito se navzájem zavazují, že nepozvednou proti sobě zbraň a svoje spory budou řešit vzájemně mezi sebou za účasti všech členů smlouvy, že nebudou podporovat rušitele míru, že povedou válku proti společnému nepříteli a rozdělí se o válečnou kořist. Nejzajímavější je na smlouvě ta skutečnost, že je tu zcela opuštěna univerzální idea středověku (smlouva nepočítá ani s císařem ba ani s papežem) a na jejich místo nastupuje svaz národů jehož členové se dobrovolně vzdávají některých svých suverenních práv – právo vést samostatně válku, svrchovanost finanční, vlastní zahraniční politiku –. Zato jim smlouva zaručuje jejich existenci a nezávislost. Je to myšlenka naprosto nová, která nám připomíná moderní federativní stát. Ve sdružení států ve větším celku s jistým omezením svrchovaných práv viděl Jiří z Poděbrad bezpečnost nejen vlastních zemí, ale i celé Evropy. K dosažení tohoto cíle rozvinul velkou diplomatickou činnost a jeho poselstva navštívila četné evropské dvory, aby jeho záměry tam prosadila. Bohužel doba nebyla dostatečně zralá, aby tak smělá myšlenka se mohla uskutečnit. Proto se pokusil aspoň o užší spolupráci se sousedním Polskem. Uvědomoval si totiž, že národní dynastie nezvládne na dlouhou dobu situaci v zemi, zvláště v době kdy je ohrožena zvenčí. Proto neodkazuje českou korunu svým synům, ale povolává na český trůn polského knížete Vladislava Jagelonského. Nebyla to bohužel volba příliš šťastná. Vladislav byl panovník velmi slabý, který nestačil vyřešit složité politické poměry v zemi. Svou pozici s hlediska zahraniční politiky posílil tím, že se stal králem uherským. Úzkým spojenectvím s Polskem vznikl tak dosti silný celek, tak zv. Jagelonský trojúhelník, který pod schopným panovníkem by byl schopen ubránit se jakémukoli útoku. Vladislav tušil blížící se nebezpečí tureckého vpádu do Střední Evropy a uvědomoval si, že jen pevné seskupení středoevropských národů může tomuto nebezpečí zabránit, a proto uzavírá důležité smlouvy s rakouskými Habsburky. Roku 1506 došlo ve Vídeňském Novém Městě k uzavření důležitých dědických smluv mezi českými Jagelenci a rakouskými Habsburky. Podle těchto smluv provdá se česká princezna Anna za rakouského arcivévodu a český princ (Ludvík se narodil až po uzavření těchto smluv) se ožení s rakouskou princeznou. V případě, že vymře rod Jagelonců budou po nich dědit Habsburci a naopak.

smilova vesla v plachtosti nad očekáváními příliš brzo. 1526 zanynul český král Ludvík v bitvě u Mohače a jím vymřela česká jagelonská dynastie.

V dějinách střední Evropy není rok 1526 významný jen prohranou bitvou u Mohače, která umožnila Turkům vniknout do středoevropského prostoru a vymřením českých Jagelonců, ale zejména tím, že na český trůn se dostává Ferdinand I., člen mocné habsburské dynastie a pozdější císař římský. Volba Ferdinanda I. za českého krále byla často podrobena přísné kritice a dějepisci starší historické školy v ní viděli počátek konce naší národní samostatnosti. Českým stavům, kteří Ferdinanda zvolili, vytykali, že tak učinili jen za úplatky a bez politické moudrosti. Je tato kritika oprávněná? Přihlédneme-li k tehdejší politické situaci v Evropě a vezmeme-li v úvahu turecké nebezpečí, musíme tuto kritiku odmítnout. To, že vzali úplatky, nic na věci nemění. To nebylo tehdy ničím neobvyklým a žádná taková volba se v tehdejší době bez úplatků neobešla. Vytykat to českým stavům je naprosto nemístné. Není důležité zda vzali nebo nevzali úplatky, ale je důležité, že jejich rozhodnutí bylo správné a v tehdejší situaci jedině možné. Jen schopný panovník za kterým stála velká moc španělských Habsburků mohl čelit tehdejší nebezpečné situaci, a tím Ferdinand I. rozhodně byl. Hodnotíme-li tyto skutečnosti s dnešního hlediska a vyloučíme-li přitom jakoukoli úzce nacionální zaujatost, musíme v tomto kroku českých stavů vidět důležitý příspěvek k vybudování velkého politického celku ve Střední Evropě a první krok k pozdější rakouské monarchii. To co následovalo, bylo pozvolné a vytrvalé budování moci, které občas narazilo na překážky, takže se často zdálo, že úsilí ztroskotá, ale které nakonec přece jen uspělo, takže tato moc pak byla po několik století bezpečnou záštitou existence všech těch států, které v ní byly sdruženy. Nebudeme tvrdit, že z toho pro tyto národy vyplývaly jen samé výhody. Musily se vzdát některých svých svrchovaných práv a někdy i zápasit o svou existenci národní, zvláště za panování Marie Terezie, kdy tato jistě schopná panovnice shlédnuvší se v státě Bedřicha Velikého, začala Rakousko přetvářet v moderní stát aniž by šetřila přitom starých práv. Ještě horší to bylo za jejího syna Josefa II., který bezohledně ničil vše, co stálo v cestě jeho myšlenky. Jeho snaha zavést jeden úřední jazyk pro celou říši narazila na rozhodný odpor a vyvolala vlnu nacionalismu, která pak v příštím století byla příčinou mnohých vládních krizí.

Na druhé straně však nejsou dosud náležitě doceněny výhody, které z tohoto spojení pro její národy vplynuly. Význam Rakouska snad nejlépe ocenil náš velký historik František Palacký ve svém dopise, který byl odpovědí na pozvání do frankfurtského parlamentu, a ve kterém napsal: » Kdyby nebylo Rakousko musili bychom si pospíšet je v zájmu humanity a Evropy znovu založit «. Později, nespokojen s rakouskou vládní politikou a rozmrzen nad vlastním politickým neúspěchem napsal: » Byli jsme před Rakouskem,

budeme i po něm «. Je ironií, že je to právě Rakousko, které je dnes jediným svobodným státem ze států bývalé monarchie. Palacký viděl v Rakousku záštitu naší národní svébytnosti a existence před němečtvím na jedné straně a ruským imperialismem na straně druhé. Zničení Rakouska se obával a jeho výrok: » Představte si Rakousko rozložené na několik republik, jaká to příležitost pro ruský carský imperialismus «, se bohužel splnil. Sám nebyl žádným úspěšným politikem, ale dal české politice pevné linie, kterými se ona řídila až do vypuknutí první Světové války. Nebyl sám, který se obával následků, které by vznikly rozbitím Rakouska. Kramář, Masaryk ba dokonce i Beneš smýšleli podobně. Beneš v r. 1912 uveřejnil svou disertaci » La question d'Autriche «, ve které se zásadně staví proti rozbití Rakouska. Ovšem za několik roků píše novou knihu, ve které vyslovuje názory zcela opačné. Když vypukla první Světová válka, nebylo zodpovědného českého politika, který by pomýšlel na rozbití Rakouska a zřízení Československé republiky. Teprve poslední rok znamenal obrat v české politice a v roce 1918 je připojeno k historickým zemím Slovensko a vyhlášena samostatná Československá republika. Taktéž ostatní státy bývalé monarchie se osamostatňují a prohlašují se republikami. Rakousko je rozbito a na místo velkého politického celku, který po staletí byl zárukou bezpečnosti ve Střední Evropě a rozhodujícím činitelem v evropské rovnováze sil, vzniká tu několik menších států, které měly vytvořit tak zvaný » cordon sanitaire « proti Německu a Sovětskému svazu. Strůjci mírových smluv, na jejichž základě tyto státy vznikly, posuzovali budoucnost Evropy příliš optimisticky. Domnívali se, že odstraněním monarchií a zřízením republik odstraní se automaticky nebezpečí válečných konfliktů. V tom se ovšem mýlili. Místo očekávaného klidu dostavil se pravý opak. Státy vzniklé na troskách monarchie, nebyly žádnými ideálními platonskými demokraciemi, ale hašteřícími se státečky, které se nedovedly spojit proti společnému nebezpečí ze strany hitlerovského Německa, jež se nijak netajilo svými dobovačnými plány, a Sovětského svazu, ovládaného komunismem, jehož cílem je ovládnout celý svět. Ještě těsně před středoevropskou krizí pokusil se o záchranu situace tehdejší ministerský předseda Dr. M. Hodža se svým plánem spojit Československo, Rakousko a Uhersko v Podunajskou federaci pod vládou syna posledního rakouského císaře arcivévody Otty. Úmyslem tu bylo vytvoření velkého politického bloku, který s případnou pomocí Polska by vytvořil dostatečně silnou hráz proti rozpínavosti hitlerovského Německa. Byla by to bývala také účinná podpora pro vnitřní opozici proti Hitlerovi, zejména v Bavorsku, kde tato usilovala o odtržení Bavorska a povolání královské rodiny Wittelsbachů na bavorský trůn. Nedůvěra Jugoslaviie, která se obávala případného odtržení Chorvatska a osudná věta » raději anšlus než Habsburky « přisuzovaná Benešovi, tento plán znemožnila. Pak tu již nebylo síly, která

by se dovedla postavit proti Hitlerovým dobyvačným choutkám. Nejdříve ztratilo svou nezávislost Rakousko, pak Československo a po Československu následovali ostatní. Hitler se stal pánem Střední Evropy a mohl pokračovat ve svých šílených záměrech.

Tyto státy byly sice po Hitlerem prohrané válce znovu osvobozeny, ale dlouho se ze své svobody netěšily. Již za několik let upadly postupně pod nadvládu Sovětského svazu. Západ se tu nezmohl na nic více než na několik prázdných protestů, které ovšem na sovětské vládce nijak nepůsobily, a o Střední Evropě se zase přestalo mluvit. Došlo to dokonce tak daleko, že státy tvořící Střední Evropu až na Rakousko, které je z nich jediným svobodným státem, jsou prostě zahrnuty do východní Evropy a jejich dějiny se na západoevropských fakultách přednáší v rámci východo-evropských dějin.

Říká se, že historie je učitelkou národů. Říká se však také, že dějiny nás učí, že lidé se z dějin ničemu nenaučili. Zdá se, že tato druhá věta je pravdivější. Že se lidé opravdu ničemu z dějin nenaučili, to dosvědčují stále se opakující chyby. Je ovšem na čase se z dějin již opravdu něco naučit. Každý soudný člověk na základě zkušeností z posledních let musí uznat, že například existenci našeho národa může zajistit jen větší politický celek, ve kterém by náš národ byl rovnocenným partnerem. Myslím, že právě takový politický celek » Spojené národy středoevropské « by měly být předmětem našeho úsilí. Myšlenka sjednocené Evropy, která se také propaguje, je myšlenkou příliš vzdálenou a v současné době stěží realizovatelnou, zatím co vytvořit společenství národů, které po staletí žily v jednom velkém společenství, rakouské monarchii, je spíše uskutečnitelné a to proto, že tradice tohoto soužití dosud je živá a jistě nebude tak nesnadné přesvědčit současnou generaci, vývojem událostí ostatně zklamanou, o účinnosti tohoto kroku.

Ukázali jsme, že popud k uspořádání Střední Evropy vyšel často od nás a proto záleží na nás, abychom na tuto tradici navázali, a byli opět prvními, od nichž vyjde popud k utvoření Spojených národů středoevropských. Země Střední Evropy s výjimkou Rakouska žijí v nesvobodě a nemohou rozhodovat o svém osudu. Je tu však početná emigrace, která nejen že může, ale musí za ně mluvit. V současné době není v silách emigrace, aby nějak přispěla k jejich osvobození, ale může vypracovat plán, aby v den osvobození národů z ruského jha nemusily tyto experimentovat. Proto se musí emigrace národů Střední Evropy spojit a vytvořit jednotné a velké hnutí, které by před světem tyto národy účinně reprezentovalo. Roztříštěné a neorganické akce nemají téměř žádného významu. Je sice hezké, když nějaká skupinka, která nic a nikoho nerepresentuje, zašle hlavě některé z velmocí memorandum, ve kterém se snaží upozornit na utrpení svého národa. Co může očekávat od takového počínu? Nanejvýš zdvořilou nic neříkající odpověď.

Jaký jiný ohlas by mělo takové memorandum, které by prokázalo, že za jejím textem stojí několik milionů emigrantů. Vytvořit takovou organizaci není jistě nic lehkého a dosavadní pokusy zatím selhaly. Proč selhaly, nebudeme zde zkoumat a bylo by to jistě i zbytečné. Předpokladem takového středoevropského spojení je především sjednocení snah všech národních emigrantských skupin.

Složitost české a slovenské emigrace se jeví především v tom, že ji vytvořilo několik emigračních vln, jejichž motivy byly různé. Přílišná političnost poúnorové emigrace (1948) zabránila jakémukoli sjednocení. Různí představitelé bývalých stran pokračovali v podstatě ve své předúnorové činnosti, zakládaly se různé svazy a strany a mnoho bylo těch, kteří se domnívali, že jen oni jsou povolánymi vůdci národa a že jen oni mají právo jej osvobodit. Postupem času pak mnohé horké hlavy vystřízlivěly, ostří někdejších bojů se otupilo, takže dnes můžeme říci, že naše emigrace žije v klidu. Ani nová vlna posrpnových uprchlíků, převážně bez politických ambicí, nijak tento klid nenarušila. Doba je tedy zralá k sjednocení všech snah v exilu. Před dvěma roky vzniklo Naardenské hnutí, založené jak zástupci starší emigrace, tak i té nové. Toto hnutí si vzalo za úkol sjednotit náš exil. Zatím však naráží na nepochopení u některých ze starší emigrace, kteří, zklamáni minulými neúspěchy podobných snah, lámou předčasně hůl i nad tímto hnutím. Jejich skepse, i když pochopitelná, není oprávněná a bude tu třeba jasného programu a kus počátečního úspěchu, aby se tyto obavy rozptýlily. Má-li se Naardenské hnutí stát mluvčím jak národa doma tak i v zahraničí, musí svůj program přizpůsobit tomu, co chce samo dosáhnout tj. svobodu a existenční zajištění našich zemí v » Spojených státech středo-evropských«. Dále bude třeba změnit název hnutí. Nezasvěcenému totiž dosavadní název nic neříká a na druhé straně vzdělanec může v názvu spatřovat činnost nějakého spolku zaměřeného na zachování památky J. A. Komenského. Hnutí musí volit takový název, který by jasně vyjadřoval to co hnutí chce.

Hnutí, aby mohlo plnit své poslání, musí se pokusit získat spolupráci všech dosavadních krajanských organizací a získat i ty Čechy a Slováky, kteří stojí mimo jakoukoli činnost v exilu. Musí bezpodmínečně vyřešit vztah Čechů a Slováků jako vztah jednoho národa k národu druhému a prohlásit uměle vytvořený čechoslovakismus, který v poměru našich národů natropil tolik zla, za neexistující. Dohodnout se s našimi bývalými německými spoluobčany a to tak, že oni prohlásí Mnichovskou dohodu z r. 1938 za neplatnou a my opět jejich násilné vysídlení uznáme za nezákonné a přiznáme jim jejich právo na vlast. Podaří-li se to, dáme tím příklad jiným k utvoření podobných hnutí, která by se pak sdružila ve » Svaz spojených národů středoevropských«.

Toto uskutečnit, by mělo být našim programem v následujících letech.